

Türk – Alman Karma Evliliklerinde Çocukların Din Eğitimi ¹

Religious Education of Children in Turkish-German Mixed Marriages

Fatih SANCAK

ORCID: 0009-0001-8599-749X

Fatih SANCAK İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri A.B.D. Din Eğitimi Bilim Dalı
İstanbul/Türkiye, fatih sancak1453@gmail.com

Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 02.01.2024 Düzeltme/Revised: 17.01.2024

Kabul/Accepted: 18.01.2024

Araştırma Makalesi / Research Article

Atıf / Cite as Sancak, F. (2024). Türk – Alman Karma Evliliklerinde Çocukların Din Eğitimi. Antakiyat, 7(1), 16-42

Öz

II. Dünya savaşından sonra Türkiye’den Avrupa’ya doğru başlayan işçi göçü neticesinde Türkler Avrupa’da çalışmaya ve oraya yerleşmeye başlamış, yabancılarla aralarında başlayan bu iş birlikteliği, onların yabancılarla ilişki kurmasına, arkadaş olmasına ve neticesinde onlarla evlilikler yapmalarına neden olmuştur. Özellikle Türklerin yoğun yaşadığı Almanya’da bu karma evlilikler oldukça fazla bir şekilde görülmektedir. Araştırmanın amacı; Almanya’da her geçen yıl artış gösteren Türk-Alman karma evliliklerinde çocukların sosyopsikolojik çevresi hakkında bir çerçeve sunmak ve bu çiftlerin sosyopsikolojik özelliklerinin ortaya çıkarılarak karma evlilik yapmış ailelere verilecek din eğitimi hakkında bir farkındalık oluşturmaktır. Hedef kitleye uygun aileler kartopu yöntemi ile bulunmuş, Müslüman Türk ile Hıristiyan Alman olan eşlerden oluşan 12 karma aile ile mülakat yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde iki dinli, iki dilli ve iki kültürlü olan bu karma aileler, birbirlerinden ve çocuklarından ahlâk temelli, iyi insan temelli bir beklenti içinde olduklarını, her iki dinin ve kültürün güzel taraflarını kullandıklarını, ön yargılarının gereksiz olduğunu, birbirlerinin tercih ve kararlarına saygı duyduklarını, çocuklarında din konusunda kendi tercihlerini yapana kadar sadece bilgi verdiklerini, din konusunda ve diğer konularda yönlendirme yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, karma evliliklerden doğan çocukların dil ve din deneyimleri karmaşık bir etkileşim ağına dayanmaktadır. Aile tutumları, çocukların kişisel tercihleri, çevresel etkenler ve devletin din eğitimi politikaları, çocukların büyürken karşılaştıkları dil ve din deneyimlerini şekillendirir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Karma Evlilik, Almanya’daki Türk Varlığı, Ailede Din Eğitimi, Çocuğun Din Eğitimi

¹ Prof. Dr. Ayşe Zişan Furat danışmanlığında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilimdalında sürdürülen “Din Eğitimi Açısından Gayr-i Müslimlerle Evlilik: Türk-Alman Karma Evlilikleri” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

İnsanlar gerek iş gerek eğitim gerekse turizm gibi sebeplerle farklı ülke ve dini topluluklarda uzun veya kısa süreli bulunmaktadır. Kitle iletim araçları ile sanal dünyayı da işin içine kattığımızda farklı dinlere mensup insanların birbirleri ile karşılaşması, birbirlerini sevmesi, evlenmesi mümkün olabilmektedir (Er, 2008). Teknolojinin gelişmesine paralel olarak meydana gelen gelişmeler aile ve evlilik kurumunu derinden etkilemiştir. Özellikle son yıllarda, küresel ulaşım ve haberleşme olanaklarının çoğalmasıyla farklı milletler ve farklı kültürlerle mensup bireyler arasındaki mesafeler azalmış ve kişiler arası iletişim ulusal sınırları aşma imkânı bulmuştur (Canatan, 2005). Bilimsel literatürde farklı dini, etnik ve kültürel gruplara sahip aileleri tanımlamak için “Karma Aile” kavramı da kullanılmaktadır (Kurttekin, 2017). Aile değerleri arasındaki farkların azalması, ailelerin modernleşip evlilik kararının ebeveynlerden çok ekonomik bağımsızlığını kazanan birey tarafından alınmaya başlanması, kentleşme ve eğitimin etkisi ile insanların daha heterojen topluluklarda yaşaması gibi faktörler de bu tür evliliklerin artmasında etkili olmuştur. Farklı dinden ve farklı kültürlerden insanların birbirleri ile anlaşabilmesi için farklılıklara saygı, ön yargısız dinleme becerisi ve değişime açık olabilmek gibi özellikler olması gerekmektedir (Canatan vd., 2009).

Karma evlilikler, toplumlar arasında köprüler kurma, hoşgörüyü teşvik etme ve kültürel zenginliği artırma potansiyeli taşır. Toplumların kozmopolit ve çok kültürlü hale gelmesine katkıda bulunabilir. Bu evliliklerdeki çiftlerin, kendi kültürlerinin yanı sıra eşlerinin kültürlerini de anlamaları ve saygı göstermeleri önemlidir. Uzun vadede, bu tür evliliklerin başarısı, iki taraf arasındaki anlayış ve uzlaşmaya dayanır. Farklı kültürlerden gelen bireyler arasında gerekli anlayış ve uzlaşmaya ulaşılmazsa bazı zorluklar ve uyum sorunları yaşanabilir. İletişim, ibadetler, gelenekler, dil ve yaşam tarzı gibi farklılıklar, evlilik içinde bazen sorunlara yol açabilir.

II. Dünya Savaşından sonra Türkiye’den Avrupa’ya doğru başlayan işçi göçü neticesinde Türkler Avrupa’ya yerleşmeye başlamış ve yabancılarla aralarında başlayan bu iş birlikteliği, onların yabancılarla ilişki kurmasına, arkadaş olmasına ve neticesinde onlarla evlilikler yapmalarına neden olmuştur (Canatan vd., 2009). Özellikle vatandaşların yoğun bir şekilde yaşadığı Almanya’da bu karma evlilikler oldukça fazla bir şekilde görülmektedir (Baycar, 2013). Evlilik öncesinde eş adaylarının karma evliliklere bakışı ile evlilik sonrasındaki durumlarının yetişkin eğitimi açısından değerlendirilmesi, yaşanan farklılıkların tespit edilmesi, karma evliliklerdeki değişim, dönüşüm ve etkileşimi hem ifade etmek hem de değerlendirmek açısından oldukça önemlidir. Ayrıca karma evlilik araştırmalarında çocuklar geri plana atılmamalı, onlar da araştırma ve değerlendirme kapsamına alınmalıdır. Bu bağlamda anne babası farklı dinlerden veya etnik kökenlerden olan karma evliliklerde çocuklarda dini öğrenim şekilleri, dine karşı tutumları, anne-baba yargısı gibi birçok tutum, yargı ve öğrenim şekli oluşmaktadır. Farklı dinlere mensup toplulukların içinde yaşayan çocukların dini tutum, yargı ve bilgilerinin araştırılması din eğitimi açısından da önem arz eder. Zira bireylerin toplumla uyumunu sağlamada; barış, hoşgörü ve adâletin hüküm

sürdüğü bir sosyal ortamın oluşturulmasında en önemli unsurlardan birinin din eğitimi olduğu söylenebilir (Demir, 2020). Bu araştırmada da Türk-Alman karma evliliklerinde çocukların sosyopsikolojik çevresi araştırmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede iki dinli ve iki kültürlü Türk-Alman eşlerin evlilik öncesi birbirlerinin dini ve etnik kültürü hakkında bilgi sahibi olup olmadığı, evlilik sonrasında eğer çocukları olduysa çocuk olduktan sonraki durumlarından nasıl bir değişim olduğu üzerinde de durulmuştur. Çocukların nasıl bir sosyal ve psikolojik çevrede dünyaya geldiğinden de bahsedilmiştir.

Literatür analizi açısından bu alandaki bu araştırmaya benzer çalışmalara değinmek gerekirse şu örnekler verilebilir;

Sağlam 2006 yılında yaptığı Türk-Alman Örneklerinde Karma Evli Çiftlerin Çocuklarındaki Dinsel Gelişim Üzerine yaptığı çalışmada Türklerin Almanlar ile yaptıkları evlilikten olan çocukların dil problemlerine odaklanmaktadır. Deniz ve Özgür 2013 yılında Antalya'da yaşayan Türk erkekleriyle evlenen Rus kadınların Antalya'ya geliş, evlilik ve ülkeye yerleşme süreçleri konusunda yaptığı bir araştırmada karma evliliklerdeki uyum sorununa odaklanmaktadır. Baycar 2013 yılında yapmış olduğu "Türk-Alman Evliliklerinde Dini Aidiyetin Rolü" adlı araştırmasında Türklerin Almanlar ile yapmış olduğu evliliklerde din konusunu ele almaktadır. Benbow 2015 yılında 21. Yüzyıl Almanya'sındaki en büyük etnik azınlık grup olan Türklerin yaptıkları evlilikleri ele alarak bu konunun cinsiyet, cinsellik ve etnik köken temelinde incelemiştir. Altun ve Dinç 2016 yılında Türkiye'de yerleşmiş olan yabancı gelinlerin Türkiye'yi tercih etme nedenleri, Türk kültürüne uyum sağlama süreçleri ve yaşadıkları zorluklar hakkında araştırma yapmışlardır. Kurttekin'in 2017 yılında İngiltere özelinde yaptığı "Karma Evliliklerden Doğan Çocukların Din Eğitimi" çalışmasında İngiltere'de yaşayan ve farklı bir dine mensup bir eş ile evlenen ailelerin çocuklarının din eğitimi üzerine odaklanılmış, bu ailelerin çocuklarına sunulacak din eğitimi üzerine çalışma yapmıştır.

Baycar'ın 2019 yılında "Türk-Alman Evliliklerinde Yaşanılan Problemler ve Başa Çıkma Yöntemleri (Dini Kültürel Farklılıklar Bağlamında)" isimli makalesinde Almanya'ya yapılan işçi göçünün neticesinde artan Türk-Alman evliliklerindeki, dini kültürel bağlamda evlilik öncesi taşıdıkları kaygılara ve evlilik sonrası yaşanan sorunlar, eşlerin birbirlerine koştukları şartlar ve din değiştirme sebepleri incelenmiştir. Baycar'ın Türk-Alman evliliklerini incelendiği bu çalışmanın teorik çerçevesi, iki farklı etnik kökene ve dini inanca sahip bireyler arasındaki evlilikleri anlamak için katkı sağlamak ve bilimsel araştırmalara dayanmaktadır. Ancak, Almanya'daki Türk-Alman evlilikleri hakkında daha ayrıntılı veriler sunulmamıştır. Bu nedenle bu araştırma, dini ve kültürel bağlamda Türk-Alman bireylerin evlilik öncesi kaygıları, evlilik sonrası yaşadıkları sorunlar, eşlerin birbirlerine sunduğu koşullar ve din değiştirme nedenlerine odaklanarak literatüre katkı sağlamaya çalışmaktadır.

Türk-Alman evliliklerindeki çocukların sosyopsikolojik çevresinin incelendiği bu çalışma ise, karma evlilik yapan eşlerin karma evliliklere bakışının tespit edilmesi, bu ailelerin dinsel ve kültürel yaklaşımlarının belirlenmesi, çocukların, anne ve babanın dini farklılıklarından nasıl etkilendiğinin anlaşılmasına yöneliktir. Mülakatlar

sonucunda toplanan veriler bu konuda din eğitimi verecek kişilere rehberlik etmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

Çalışmanın bir diğer önemli boyutu bu tür evliliklerde muhtemel sosyopsikolojik sorunların tespit edilmesi ve bu ailelerin din eğitimi gereksinimlerinin belirlenmesine katkı sağlamasıdır. Bu bağlamda alanda görev yapan din görevlilerine, rehber öğretmenlere, aile danışmanlarının çalışmalarına yönelik uygun hizmet politikalarının geliştirilmesinde faydalı olacak ve ilgili makamların, kurum ve kuruluşların mevcut ihtiyaçlar neticesinde bu bireylere eğitim ve rehberlik hizmeti sunmasına katkı sağlayabilecektir. Ayrıca elde edilen bulguların, din eğitimi perspektifinden karma evlilik yapan ailelere verilecek derslerin düzenlenmesinde, materyallerin hazırlanmasında kaynak olabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada, nitel veri toplama aracı olarak derinlemesine görüşme tekniği ve gözlem metotlarından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilmiştir. Araştırmada ortaya koyma, tanımlama, açıklama, analiz etme, önerilerde bulunma gibi çeşitli tekniklerden faydalanılmıştır.

Almanya'daki Türk-Alman karma evlilik yapan eşlerin, ailelerinin ve çevrelerinin bu konudaki kanaatlerine dair hızlı bir genelleme yapmak isabetli değildir. Çünkü gerek Türkiye'de gerekse Almanya'da yaşayan ve Müslüman olmayanlarla karma evlilik yapan eşler farklı aile geçmişine ve farklı hayat birikimine sahiptirler. Bireylerin görüş ve önerilerinin dar örneklemde genele uyarlamak isabetli olmayacaktır. Bu çalışmada eşlerin, ailelerin ve çevrelerinin karma evliliklerle alakalı yaşadıkları süreçler objektif bir şekilde kısmi genelleme yapılarak tespit edilerek analiz edilmiştir.

Hedef kitleye uygun aileler kartopu yöntemi ile bulunmuş, Müslüman Türk ile Hıristiyan Alman olan eşlerden oluşan karma ailelerle mülakatlar yapılmıştır. Yapılan görüşmeler Türkçe ve Almanca olarak yürütülmüştür. Toplam 12 aileyle Covid-19 pandemi şartları nedeniyle online olarak mülakat yapılmıştır. Bütün görüşmeler araştırmacı tarafından altı ayda tamamlanmıştır.

BULGULAR

1. Mülakata katılan karma evlilik yapmış eşlere dair veriler

1.1 Mülakata katılanların cinsiyet ve yaşlar

Katılımcılar arasında 12 erkek 12 bayan bulunmaktadır. Katılımcıların yaşları 26 ile 63 arasında değişmektedir. Erkeklerin yaş ortalaması 38,83 iken mülakata katılan bayanların yaş ortalaması 39,5'tir.

Tablo 1. Mülakata katılan ailelerin cinsiyet ve yaşlarına dair veriler

	Aile-1		Aile-2		Aile-3		Aile-4		Aile-5		Aile-6	
Cinsiyet	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan
Yaş	33	38	36	32	34	29	26	42	29	26	42	45
	Aile-7		Aile-8		Aile-9		Aile-10		Aile-11		Aile-12	
Cinsiyet	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan	Erkek	Bayan
Yaş	58	64	40	37	35	30	58	64	40	37	35	30

1.2 Mülakata katılanların din ve uyrukları

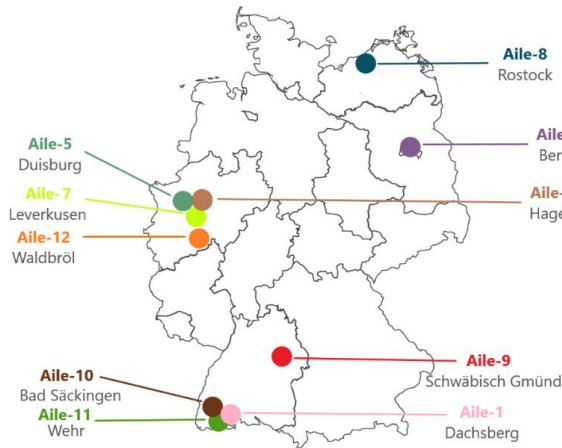
Din açısından, katılımcılar İslam ve Hristiyanlık (farklı mezhepleriyle) gibi farklı dinlere mensuptur. Bu, farklı dini inançlara sahip bir topluluğu yansıtmaktadır.

Tablo 2. Mülakata katılan ailelerin din ve uyruklarına dair veriler

	Aile-1		Aile-2		Aile-3		Aile-4		Aile-5		Aile-6	
Din	Müs.	Hris. (K)	Müs.	Hris. (P)	Müs.	Hris. (E)	Müs.	Hris. (K)	Müs.	Hris. (K)	Müs.	Hris. (K)
Uyruk	Türk	Alman	Türk	Alman	Türk	Alman	Türk	Alman	Türk	Alman	Türk	Alman
	Aile-7		Aile-8		Aile-9		Aile-10		Aile-11		Aile-12	
Din	Müs.	Hris. (K)	Müs.	Hris. (P)	Müs.	Hris. (P)	Hris. (K)	Müs.	Müs.	Hris. (P)	Müs.	Hris. (P)
Uyruk	Türk	Alman	Türk	Alman	Türk	Alman	Alman	Türk	Türk	Alman	Türk	Alman

Müs.=Müslüman, Hris.=Hristiyan, (K)=Katolik, (P)=Protestan, (E)=Evangelist

1.3 Mülakata katılanların ikamet yerleri

Şekil 1. Almanya'da yaşayan mülakat katılımcılarının ikamet yerleri

Katılımcılar arasında hem Türk hem de Alman uyruğuna sahip kişiler bulunmaktadır. İkamet yerleri açısından hem Türkiye'de hem de Almanya'da yaşayan kişiler mevcuttur. Bu, göçmenlerin veya farklı ülkelerden gelen kişilerin bulunduğunu göstermektedir. Mülakata Almanya'dan katılanların ikamet yerlerinin haritası Şekil 1'de verilmiştir.

Mülakata katılan 12 aile arasında yerleşim yerleri aşağıdaki gibidir: Türkiye'de yaşayan aileler: Aile 2, Aile 4 (Toplam 2 aile). Almanya'da yaşayan aileler: Aile 1, Aile 3, Aile 5, Aile 6, Aile 7, Aile 8, Aile 9, Aile 10, Aile 11, ve Aile 12 (Toplam 10 aile)

Yerleşim yerlerine göre yüzdeler bir bilgi sunmak gerekirse: Türkiye'de yaşayan ailelerin yüzdesi: $(2 / 12) \times 100 \approx \%16,6$, Almanya'da yaşayan ailelerin yüzdesi: $(10 / 12) \times 100 \approx \%84,4$ tir.

Tablo 3. Mülakata katılan ailelerin ikamet yerlerine dair veriler

	Aile-1	Aile-2	Aile-3	Aile-4	Aile-5	Aile-6
İkamet Yeri	Almanya Dacshberg	Türkiye Denizli	Almanya Berlin	Türkiye Ankara	Almanya Duisburg	Almanya Hagen
	Aile-7	Aile-8	Aile-9	Aile-10	Aile-11	Aile-12
İkamet Yeri	Almanya Leverkusen	Almanya Rostock	Almanya Schwabisch Gmünd	Almanya Bad Sackingen	Almanya Wehr	Almanya Waldbröl

Mülakata katılan ailelerin büyük bir kısmı Tablo 3'te de görüldüğü gibi Almanya'da yaşamaktadır, ancak Türkiye'de yaşayan aileler de bulunmaktadır. Bu farklı yerleşim yerleri, ailelerin kültürel deneyimlerini ve yaşadıkları çevreyi etkilemektedir.

Karma evliliklerde yerleşim yerinin etkisi, evliliğin sosyal ve kültürel dinamiklerini etkileyen önemli bir faktördür. İşte bu tür evliliklerde yerleşim yerinin etkisini anlatan bazı anahtar noktalar şunlardır:

- Kentsel ve kırsal yerleşimlerin farklılığı: Karma evlilikler, genellikle kentsel bölgelerde daha yaygındır. Şehirler, farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesini ve etkileşimini kolaylaştırır. Kırsal bölgelerde ise bu tür evlilikler daha az görülür, çünkü topluluklar genellikle daha homojen ve geleneklere bağlıdır.

- Tolerans ve çeşitlilik: Büyük şehirler, farklı kültürel geçmişlere ve dinlere sahip insanları barındırma konusunda daha fazla toleransa sahip olabilir. Bu nedenle, karma evliliklerin kabul edilme olasılığı kentsel bölgelerde daha yüksek olabilir.

- Eğitim ve iş olanakları: Kentsel bölgeler, genellikle daha fazla eğitim ve iş fırsatlarına sahiptir. Bu da farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesine ve bu tür ilişkiler kurmasına olanak tanır. İş ve eğitim, insanların farklı yerlerden gelen partnerlerle tanışma ve bir arada yaşama olasılığını artırabilir.

- Toplumsal baskı ve stereotipler: Kırsal bölgelerde, karma evliliklere daha fazla toplumsal baskı ve stereotip karşılaşılabilmektedir. İnsanlar, geleneksel değerlere daha fazla bağlı olabilirler ve bu nedenle farklı bir kültürel veya dini geçmişe sahip bir eşle evlenmeyi daha az kabul edebilirler.

- Aile ve topluluk baskısı: Yerleşim yeri, aile ve toplumun karma evliliğe bakışını da etkileyebilir. Örneğin, büyük şehirlerde aileler ve topluluklar, karma evliliklere daha açık olabilirken, kırsal bölgelerde bu tür evlilikler daha fazla eleştiriye tabi tutulabilir.

- Çocukların kimliği ve eğitimi: Yerleşim yeri, karma evliliklerdeki çocukların kimlik gelişimi üzerinde de etkili olabilir. Şehirlerde büyüyen çocuklar, farklı kültürlerden ve dinden gelen ebeveynlerin etkileşimiyle büyüme fırsatına sahip olabilirler.

Sonuç olarak, karma evliliklerin yerleşim yerine göre kabul görmesi ve yaşanabilirliği büyük ölçüde değişebilir. Kentsel bölgeler, farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesine daha uygun bir ortam sağlayabilirken, kırsal bölgelerde bu tür evlilikler daha fazla zorlukla karşılaşılabilmektedir. Ancak sonuçta, her birey ve çiftin benzersiz deneyimleri vardır ve bu deneyimler, karma evliliklerin başarılı olup olmadığını etkileyen birçok faktörden sadece biridir.

1.4 Mülakata katılanların eğitim durumları

Mülakat katılımcıları arasında eğitim durumu açısından hem üniversite mezunu hem de lise veya daha düşük eğitim seviyesine sahip kişiler bulunmaktadır. Üniversite mezunları ve lise mezunları arasında eğitim seviyeleri açısından farklılık bulunmaktadır.

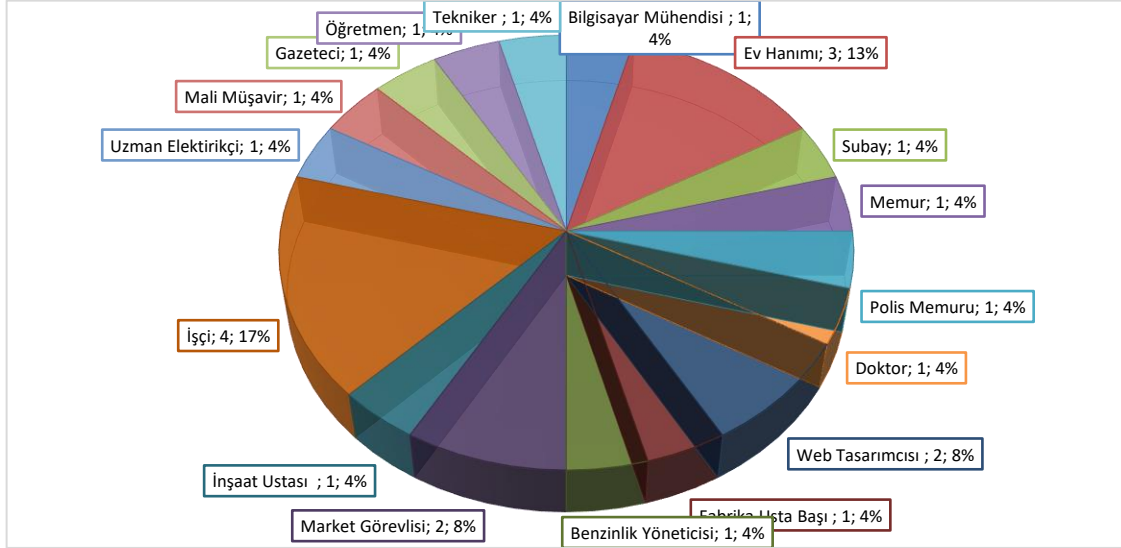
Tablo 4. Mülakata katılan ailelerin eğitim durumlarına dair veriler

	Aile-1		Aile-2		Aile-3		Aile-4		Aile-5		Aile-6	
Eğitim Durumu	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Lise	Lise
	Aile-7		Aile-8		Aile-9		Aile-10		Aile-11		Aile-12	
Eğitim Durumu	Lise	Lise	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Üniv.	Lise	Ortaokul	Lise	Lise	Lise	Lise

Tablo 4'te Mülakata katılan ailelerin eğitim durumlarına dair veriler verilmiştir. Mülakata katılan 12 erkeğin 10'u üniversite mezunudur. Buna göre mülakata katılan erkeklerin %83,33 üniversite mezunudur. Mülakata katılan bayanların ise 7'si üniversite mezunudur. Buna göre bayanların %58,33'ü üniversite mezunudur. Bu veriler ışığında mülakata katılan kadınlar ve erkekler arasındaki üniversite mezunu olma oranı olarak %70.83'tür.

1.5 Mülakata katılanların meslek dağılımı

Katılımcılar farklı mesleklerde çalışmaktadır, bu da farklı sektörlerde iş bulunduğunu göstermektedir.

Şekil 2. Mülakata katılanların meslek dağılımı

Şekil 2’de mülakata katılanların meslek dağılımı verilmiştir. Buna göre mülakata katılanların mesleklerinde oldukça fazla bir çeşitlilik vardır. Mülakata katılanların en çok tercih ettiği meslek ise %17’lik oranla işçilik olmuştur.

1.6 Mülakata katılanların çocuk sahibi olma durumları

Mülakata katılan ailelerdeki çocuk sahibi olanlar ile olmayanlar arasında dağılım farklıdır. Bazı katılımcılar çocuk sahibi iken bazıları çocuk sahibi değildir.

Tablo 5. Mülakata katılan ailelerin çocuk sahibi olma durumlarına dair veriler

	Aile-1	Aile-2	Aile-3	Aile-4	Aile-5	Aile-6
Çocuk sayısı	2	4	-	1	-	-
	Aile-7	Aile-8	Aile-9	Aile-10	Aile-11	Aile-12
Çocuk sayısı	-	1	3	1	1	-

1.7 Mülakata katılanların ikamet ve evlilik süreleri:

İkamet süreleri katılımcılar arasında farklılık göstermektedir, bazıları uzun yıllardır aynı yerde ikamet etmektedir. Evlilik süreleri de katılımcılar arasında değişkenlik göstermektedir. Bazıları uzun yıllardır evliyken bazıları daha yeni evlenmiştir.

Bu verilere dayalı olarak, bu mülakata katılan eşlerin çok çeşitli sosyal, demografik ve kültürel özelliklere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Farklı dinlere, uyruklara, yaşlara, eğitim seviyelerine, meslek gruplarına ve yaşam koşullarına sahip bir grup insanı temsil etmektedirler. Bu veriler, toplumsal çeşitliliği ve farklı yaşam tarzlarını yansıtmaktadır.

Tablo 6. Mülakata katılan ailelerin çocuk sahibi olma durumlarına dair veriler

	Aile-1	Aile-2	Aile-3	Aile-4	Aile-5	Aile-6
İkamet süresi	38	6	28	3	29	2
Evlilik süresi	9	15	2	14	3	8
	Aile-7	Aile-8	Aile-9	Aile-10	Aile-11	Aile-12
İkamet süresi	4	10	21	48	37	10
Evlilik süresi	14	3	8	32	8	5

1.8 Mülakata katılanların sosyodemografik özellikleri

1.8.1 Mülakata katılan bayanların sosyodemografik özellikleri

Din ve uyruk: Almanya'daki bayan katılımcıların tamamı Hristiyanlık mezheplerine mensup olanlardır. Almanya'da Hristiyanlık, toplumun önemli bir bileşeni ve resmi dini inançlardan biridir. Almanya'da olan bayanlar, Alman uyruğuna sahiptirler. Almanya, bu bayanların doğal uyruğu olup, Alman vatandaşları olarak kabul edilirler. Türkiye'deki bayan katılımcılar Hristiyanlık dinine mensuptur. Türkiye, İslam'ın yaygın olarak kabul edildiği bir ülkedir. Türkiye'de olan bayanlar Alman uyruğuna sahiptir. Eşlerinden dolayı Türk vatandaşlarıdır.

İkamet yeri ve ikamet Süresi: Bu bayanlar Almanya'nın farklı şehirlerinde yaşamaktadır. İkamet süreleri 2 ile 58 yıl arasında değişmektedir. Bazıları uzun süredir Almanya'da yaşamaktadır. Türkiye'deki bayanlar farklı şehirlerde yaşamaktadır. İkamet süreleri 2 ile 48 yıl arasında değişmektedir.

Eğitim durumu: Üniversite mezunu olanlar Almanya'da yükseköğrenim almışlardır. Türkiye'de yaşayan bayanlar Hem üniversite mezunu hem de lise mezunu bayanlar bulunmaktadır.

Meslek: Almanya'daki bayanlar farklı mesleklerde çalışmaktadır, örneğin, bilgisayar mühendisi, mali müşavir, gazeteci vb. Türkiye'deki bayanlar da farklı mesleklerde çalışmaktadır, örneğin, öğretmen, market görevlisi, ev hanımı vb.

Evlilik durumu ve çocuk sahibi olma durumu: Almanya'daki bayanlar arasında evli olanlar ve çocuk sahibi olanlar bulunmaktadır. Bazıları uzun süredir evli ve çocuk sahibidir.

Türkiye'deki bayanlar arasında evli olanlar ve çocuk sahibi olanlar bulunmaktadır. Bazıları uzun süre evli ve çocuk sahibidir.

Bu verilere dayalı olarak, Almanya'da ve Türkiye'de yaşayan bayanların farklı sosyal ve demografik özelliklere sahip olduğunu görmekteyiz. Din, uyruğu, eğitim durumu ve meslekleri farklılık göstermektedir. Ayrıca, ikamet süreleri de iki ülkede farklıdır, Almanya'da yaşayan bayanların birçoğu uzun süredir bu ülkede yaşarken, Türkiye'deki bayanlar arasında daha yeni yerleşenler de bulunmaktadır.

Bu veriler, her iki ülkede de farklı kültürel ve yaşam koşullarının etkisi altında olan bayanların farklı deneyimlere sahip olduğunu göstermektedir. Bu deneyimler, her iki ülkede de toplumsal yapının ve yaşam tarzlarının nasıl farklı olduğunu yansıtmaktadır.

1.8.2 Mülakata katılan erkeklerin sosyodemografik özellikleri

Din ve uyruk: Almanya'daki erkek katılımcıların biri hariç tamamı Müslümandır. Almanya, Hristiyanlık'ın yaygın olduğu bir ülkedir ancak farklı din ve mezheplere sahip insanları da barındırmaktadır. Almanya'da olan erkekler, Türk ve Alman uyruğuna sahiptirler. Alman vatandaşlarıdır. Türkiye'deki erkek katılımcılar İslam dinine mensuptur. Türkiye, İslam'ın yaygın olarak kabul edildiği bir ülkedir. Türkiye'deki erkekler Türk uyruğuna sahiptirler. Türk vatandaşlarıdır.

İkamet yeri ve ikamet süresi: Bu erkekler Almanya'nın farklı şehirlerinde yaşamaktadır. İkamet süreleri 2 ile 58 yıl arasında değişmektedir. Bazıları uzun süredir Almanya'da yaşamaktadır. Türkiye'deki erkekler farklı şehirlerde yaşamaktadır. İkamet süreleri 2 ile 48 yıl arasında değişmektedir.

Eğitim durumu: Almanya'daki erkekler arasında üniversite mezunları olduğu gibi, lise mezunları da bulunmaktadır. Türkiye'deki erkekler arasında hem üniversite mezunu hem de lise mezunu kişiler bulunmaktadır.

Meslek: Almanya'daki erkekler farklı mesleklerde çalışmaktadır, örneğin, bilgisayar mühendisi, gazeteci, fabrika ustabaşı vb. Türkiye'deki erkekler de farklı mesleklerde çalışmaktadır, örneğin, doktor, öğretmen, fabrika işçisi vb.

Evlilik durumu ve çocuk sahibi olma durumu: Almanya'daki erkekler arasında evli olanlar ve çocuk sahibi olanlar bulunmaktadır. Ayrıca, bazıları uzun süredir evli ve çocuk sahibidir. Türkiye'deki erkekler arasında evli olanlar ve çocuk sahibi olanlar bulunmaktadır. Ayrıca, bazıları uzun süredir evli ve çocuk sahibidir.

Bu verilere dayalı olarak, Almanya'da ve Türkiye'de yaşayan erkeklerin sosyodemografik özelliklerinin farklı olduğunu görmekteyiz. Din, uyruğu, eğitim durumu, meslekleri ve yaşam koşulları farklılık göstermektedir. Her iki ülkede de toplumsal yapının ve kültürel özelliklerin etkisi altında olan erkeklerin, farklı deneyimlere sahip oldukları görülmektedir.

2. Eşlerin dindarlık düzeyleri

12 farklı ailenin ibadet ve dini uygulamalarına yönelik görüşleri oldukça çeşitlidir. İçlerinden bazıları düzenli olarak ibadet etmekte, namaz kılmak, oruç tutmak, kurban kesmek gibi dini ibadetleri yerine getirmekte ve camilere gitmektedir. Diğerleri ise daha az dini pratik yapmakta veya dini inançlarını daha sık sadece dua etmekle ifade etmektedirler. Bazıları farklı dini inançlara sahip aile üyeleri arasında denge kurmaya çalışırken, bazıları ise dini inançlarından uzaklaşmıştır. Bu ailelerin ibadet ve dini uygulamaları, kişisel inançlar, gelenekler ve yaşam tarzlarına bağlı olarak oldukça farklılık göstermektedir.

“İbadetleri (Dini Pratikleri) hangi sıklıkta uyguluyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar, farklı ailelerin dini inançları, ibadet alışkanlıkları ve dindarlık düzeyleri hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Bu cevaplar aileler bazında özetlenecek olursa:

1. Ailede erkek, iş temposunun ve sağlık sorunlarının ibadetlerini sınırladığını ifade ediyor. Bayan ise ailece dua etmek ve Kilise'ye gitmek gibi dini anılarını paylaşmaktadır.

2. Ailede erkek, Müslüman oruç ibadetini seviyor ve ailesiyle birlikte tutuyor. Bayan ise Hristiyanlıkla ilgili özel ibadetler yapmıyor, ancak dua etmektedir.

3. Ailede erkek, kurban ibadetini yerine getiriyor ve oruç tutuyor. Bayan ise kiliseye nadir ziyaretlerde bulunmaktadır.

4. Ailede erkek, ibadetlerini muntazaman yapmaya çalışmaktadır. Bayan ise dini inançlara bağlı değildir.

5. Ailede erkek, dini ibadetlere önem veriyor ve bayram namazlarına katılmaktadır. Bayan ise dua etmeye ve dini bayramları ailece kutlamaya özen göstermektedir.

6. Ailede erkek, oruç tutmaya çalışır, ancak diğer ibadetlere daha az zaman ayırmaktadır. Bayan ise kiliseye nadir ziyaretlerde bulunuyor ve dua etmektedir.

7. Ailede erkek, sağlık sorunları nedeniyle ibadetlerini sınırlar, ancak gelecekte hacca gitme isteği vardır. Bayan ise nadiren kiliseye gider ve dua etmektedir.

8. Aile: erkek, Ramazan orucunu bazen tutar, ancak diğer ibadetlerde düzenli değildir. Bayan ise Tanrı'ya inanır, ancak ibadetlerde daha az katılım göstermektedir.

9. Ailede her iki üye de ibadetler konusunda belirsizdir ve zaman zaman yapmaktadır.

10. Ailede Erkek, kiliseye gitmeyi ve dini ibadetleri önemsemektedir. Bayan ise hem İslam hem de Hristiyan dini uygulamalarını kabul etmektedir.

11. Ailede erkek, nadiren ibadet yapmaktadır. Bayan ise dua etmeyi tercih eder ve kiliseye gitmemektedir.

12. Ailede erkek, ibadetlerini düzenli yapar, bayram namazlarına ve kurban kesmeye önem vermektedir. Bayan üye, dini ibadetlerle ilgilenmemektedir.

Bu 12 aile, dini inançları, ibadet alışkanlıkları ve dindarlık düzeyleri yönünden şu 4 ana grupta incelenebilir:

Grup 1: İbadetlerde Sınırlı Katılım ve Esnek Tutum Bu gruptaki ailelerde, erkek bireylerin iş temposu veya sağlık sorunları ibadetlerde sınırlı katılıma neden olmaktadır. Bayan üyeler ise genellikle dini anıları paylaşma veya dua etme konusunda daha esnek bir tutum sergilemektedir.

Grup 2: Dini Kimliğe Duyarlı Müslüman ve Hristiyan Aileler Bu grupta yer alan ailelerde erkek bireyler, Müslüman oruç ibadetini yerine getirirken, bayan üyeler ise Hristiyanlıkla ilgili özel ibadetlere nadiren katılmaktadır. Aile içinde farklı dini kimliklere duyarlı bir yaklaşım göze çarpmaktadır.

Grup 3: İslam Kültürüne Bağlılık ve Düzenli İbadet Çabası Bu gruptaki ailelerde erkek bireyler, İslam kültürüne sıkı bir bağlılık sergileyerek kurban ibadetini yerine getirmekte ve düzenli bir şekilde ibadetlere katılmaya çaba göstermektedir. Bayan üyeler de bu tutumu benimsemiş ve ailece dini bayramları önemsemektedir.

Grup 4: Dini Çeşitliliği Kabul Eden ve İbadetlere Eşit Mesafede Duran Aile Bu gruptaki ailede erkek birey, kiliseye gitmeyi ve Hristiyan ibadetlerini önemsemekte, bayan üye ise İslam ve Hristiyanlık dinlerini kabul etmektedir. Aile içinde dini çeşitliliği kabullenmiş ve her iki dinin ibadetlerine eşit mesafede duran bir yaklaşım sergilenmektedir.

Bu cevaplar, ailelerin dini inançlarını ve ibadet alışkanlıklarını yansıtmaktadır. Dindarlık düzeyi, sağlık, iş temposu ve kişisel tercihlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Her ailenin kendi benzersiz dini deneyimleri ve yaklaşımları vardır, bu da dini inançların kişisel ve ailevi faktörleri nasıl etkilendiğini göstermektedir.

Verilen bu cevaplar, ailelerin dini inançlarını ve ibadet alışkanlıklarını yansıtmakta ve bu açıdan oldukça farklı bir tabloyu ortaya koymaktadır. Dikkat çeken bir nokta, aile üyeleri arasında dini inançlar ve ibadet uygulamaları konusunda büyük farklılıkların bulunmasıdır. Bazı aileler, düzenli olarak ibadetlerini yerine getirirken, bazıları ise daha az dini pratik yapmaktadır. Bu farklılıkların altında, sağlık sorunları, iş temposu ve kişisel tercihler gibi çeşitli faktörler etkilidir. Aynı aile içinde dahi, erkek ve bayan üyeler arasında dini uygulamalara katılım açısından farklılıklar gözlemlenmektedir. Bazı ailelerde erkek üye daha fazla ibadet yaparken, bayan üye daha az katılım gösterebilir veya tam tersi durumlar yaşanabilir. Bu cevaplar, dini inançların kişisel ve ailevi yaşam tarzlarına nasıl entegre edildiğini ve dinin bireysel deneyimler üzerindeki etkisini göstermektedir. Sonuç olarak, bu mülakatlar dini çeşitliliği ve bireylerin farklı dini pratikleri benimsemesini yansıtmakta ve dini inançların çok katmanlı ve kişisel bir konu olduğunu vurgulamaktadır.

Bu ailelerin eşlerinin dindarlık durumlarını değerlendirmek için birçok farklı perspektiften bakılabilir. Her bir ailenin eşlerinin dindarlık düzeyi hakkında ayrıntılı bir değerlendirme aşağıda verilmiştir:

Bu gruplamalar, aileler arasındaki dinî tutumların ve uygulamaların çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Dinî inançlar ve pratikler, bireylerin kişisel deneyimleri, çevresel etkenler ve aile içi dinamikler gibi birçok faktöre bağlı olarak şekillenmektedir. Bu aileler arasında dini inançlar ve ibadet alışkanlıkları açısından büyük farklılıklar bulunmaktadır. Kimi aileler daha dindar ve ibadete düzenli olarak katılırken, diğerleri daha seküler veya dini konularda daha az etkilenmiştir. Bu çeşitlilik, ailelerin dini yaşantılarını ve inançlarını yansıtmaktadır.

Genel olarak bu aileler arasında bayanlar arasındaki dini tutumlar daha çeşitlidir. Bazı bayanlar daha dindar bir yaşam tarzını benimserken, diğerleri daha seküler bir tavır sergilemektedir. Özellikle aile 5'te, Katolik bir aileye mensup olmalarına rağmen bayan, dini yaşantısını içsel bir deneyim olarak sürdürmektedir. Bu, dini inançların bireysel bir seçim olduğunu ve dini pratiğin kişisel bir deneyim olabileceğini göstermektedir.

Erkekler arasında dini tutumlar daha çeşitli bir yelpazeye sahiptir. Bazı erkekler düzenli olarak ibadete katılırken (örneğin aile 4), bazıları dini araştırmalar yapmış olsa da düzenli ibadetlerde eksiklikler bulunmaktadır (örneğin aile 6). Aynı zamanda, bazı erkekler dini yaşamlarını iş yoğunluğu veya diğer nedenlerle sürdürememekte ve ibadete katılamamaktadır (örneğin aile1 ve aile7).

Genel olarak, erkekler arasında dini yaşantılar daha fazla çeşitlilik göstermektedir ve dini inançların kişisel deneyimlerle şekillendiği görülmektedir. İş ve aile koşulları, dini yaşantılara olan katılımı etkileyebilir.

3. Eşlerin birbirlerinin dini ve kültürel kimliklerine bakışı

Erkeklerin çoğu, Alman toplumunu iyi tanıdıklarını ve önyargılarının olmadığını belirtmektedirler. Bazı erkekler, gençlik dönemlerinde yabancılara karşı olumsuz deneyimler yaşadıklarını ve bu nedenle önyargılarının olduğunu ifade etmektedirler. Ancak eşleriyle tanıştıktan sonra bu önyargılarının azaldığını ve ilişkilerinin olumlu bir şekilde ilerlediğini söylemektedir. Ayrıca, bazı erkekler dini konularda da bilgi sahibi olduklarını ve bu konuda herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmektedirler.

Bayanlar da genellikle eşlerinin dini, etnik kökeni ve kültürü hakkında önyargıları olmadığını ifade etmektedirler. Bazı bayanlar, çocukluk dönemlerinde veya çevrelerinde Türklere karşı olumsuz deneyimler yaşadıklarını söylemektedirler, ancak eşleriyle tanıştıktan sonra bu önyargıların ortadan kalktığını vurgulamaktadırlar. Ayrıca, bayanlar da dini konularda bilgi sahibi olduklarını ve bu konularda herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmektedirler.

Çoğu aile, evlendikten sonra dini, etnik köken ve kültür farklılıklarına rağmen mutlu bir şekilde birlikte yaşadıklarını ve önyargılarının zaman içinde azaldığını ifade etmektedir. Bu, insanların farklılıkları anlamak ve kabul etmek için açık olabileceklerini ve ilişkilerini olumlu bir şekilde etkileyebileceklerini göstermektedir.

Bu ailelerin görüşleri "Eşlerin birbirlerinin dini ve kültürel kimliklerine bakışı" konusunda şu başlıklar altında yorumlanabilir:

Din ve kültür farklılıkları: Görüşmeler, evlilik öncesi dini ve kültürel farklılıkların bazı aileler için bir endişe kaynağı olduğunu ortaya koyuyor. Ancak evlilik sonrası uyum ve karşılıklı anlayış bu endişeleri gidermektedir.

Eğitim ve bilgi: Eğitim düzeyi, birçok aile için din ve kültür farklılıklarını daha olumlu bir şekilde ele almalarına yardımcı oluyor gibi görünmektedir. Daha fazla bilgi sahibi olan eşler, farklılıkları daha iyi anlayarak saygılı bir şekilde yaklaşabilmektedirler.

Medyanın etkisi: Medyanın, din ve kültür farklılıklarına yönelik önyargıları etkileyebileceği bir faktör olarak görülmektedir. Olumsuz örneklerin vurgulanması, bazı ailelerin ön yargılarını güçlendirebilirken, olumlu örnekler ve çeşitli deneyimler ise bu önyargıları azaltabilir.

Bireysel deneyimler: Bireysel deneyimler, eşlerin birbirlerinin dini ve kültürel kimliklerini nasıl gördüklerini şekillendirebilir. Olumlu deneyimler, eşlerin birbirlerini daha iyi anlamalarına ve saygı göstermelerine yardımcı olabilir.

Aile ve çevre baskısı: Bazı aileler, aileleri veya çevrelerinin etkisi altında olumsuz önyargılara sahip olabilirler. Ancak evlilik sonrası, bu baskılara karşı koyma ve kendi kararlarını alma yeteneği gelişebilir.

Evlilik sonrası değişim: Evlilik sonrası, birçok aile eşlerinin din ve kültürlerini daha iyi anladıklarını ve bu sayede önyargılarını azalttıklarını ifade etmektedirler. Eşlerin anlayışlı ve saygılı olmaları, bu süreci kolaylaştırdığı görülmüştür.

İçki ve beslenme konuları: Din ve kültürle ilgili önyargılar, özellikle içki tüketimi ve beslenme alışkanlıkları gibi konular etrafında dönmektedir. Eşler, bu konularda açık iletişim kurarak ve uzlaşma yolunu bularak farklılıkları aşabilirler.

Toplumun çeşitliliği: Görüşmeler, toplumların çeşitli kültürel ve dini inançlara sahip insanlarla dolu olduğunu göstermektedir. Bu nedenle eşler, bu farklılıkları daha iyi anlamaya başlayarak birbirlerini daha iyi anlayabilirler.

İnsan ilişkileri: İnsan ilişkileri ve kişisel deneyimler, eşlerin birbirlerinin dini ve kültürel kimliklerini nasıl algıladıklarını etkileyebilir. Daha fazla insanla etkileşimde bulunmak, farklı kültürleri ve dinleri anlamak için önemlidir.

Olumlu bir aile birliği: Görüşmeler, evlilik sonrası olumlu bir aile birliği kurmanın, din ve kültür farklılıklarını aşmada kritik bir faktör olduğunu göstermektedir. Eşlerin birbirlerine saygılı ve anlayışlı olmaları, bu farklılıkları başarıyla ele almalarını sağlayabilir.

Sonuç olarak, eşlerin birbirlerinin dini ve kültürel kimliklerine bakışı, eğitim, bilgi, medyanın etkisi ve kişisel deneyimler gibi birçok faktöre bağlı olarak şekillenmektedir. Ancak açık iletişim, anlayış ve saygı, bu farklılıkları olumlu bir şekilde ele almanın temel taşları olarak ön plana çıkmaktadır.

4. Ailelerin birbirlerinin dini ve kültürel kimliklerine bakışı

Mülakat yapılan 12 ailenin deneyimleri, "Ailelerin Birbirlerinin Dini ve Kültürel Kimliklerine Bakışı" konusunda çeşitli perspektifleri yansıtmaktadır. Bu deneyimlerden çıkarılabilecek bazı önemli noktalar şunlardır:

Önyargılar ve ilk tepkiler: Birçok aile, farklı dinden veya kültürden biriyle evlenmeye karşı başlangıçta önyargılı yaklaşabilir. Bu önyargılar, medyanın etkisi veya daha önceki olumsuz deneyimlerden kaynaklanabilir.

Zaman ve uyum: Zamanla, ailelerin birçoğu eşlerin uyum içinde olduğunu ve mutlu bir evlilik sürdürdüğünü gördüklerinde daha olumlu bir tutum geliştirmektedir.

İletişim ve saygı: İyi bir iletişim, farklı dini ve kültürel kimliklere sahip eşlerin aileleri arasındaki olumsuz düşünceleri azaltmaktadır. Ayrıca, eşlerin birbirlerine saygı göstermeleri ve ortak kararlar almaları da olumlu bir etki yaratmaktadır.

Eğitim ve bilgi: Eğitim ve bilgi sahibi olmak, ailelerin dini ve kültürel farklılıkları daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Bu durum önyargıları da azaltmaktadır.

Çocuklar ve aile birliği: Bazı aileler, evliliklerin sürdürülebilirliğini ve mutluluğunu çocukların başarısına ve aile birliğine bağlamaktadırlar.

Dini ve kültürel tolerans: Bazı aileler, zamanla dini ve kültürel farklılıklara daha fazla hoşgörü göstermeye başlayabilirler. Bu, farklılıkların zenginliği olarak kabul edilmesini sağlayabilir.

Çevre ve sosyal baskı: Ailelerin bazıları, çevrelerinin veya sosyal çevrelerinin baskısı altında olumsuz düşüncelere sahip olabilirler. Ancak eşlerin kararlılığı ve ailelerin zamanla alışması, bu baskıları azaltabilir.

Aile içi ilişkiler: Ailelerin iç dinamikleri, farklılıklara nasıl yaklaştıklarını etkileyebilir. Aile üyeleri arasında açık iletişim ve anlayış, olumsuz bakış açılarını olumluya dönüştürmektedir.

Sonuç olarak, bu örnekler, dini ve kültürel farklılıkların aileler arasında nasıl ele alındığını ve zaman içinde nasıl değişebileceğini göstermektedir. Ayrıca, açık iletişim, anlayış

ve kararlılık gibi faktörlerin, bu tür evliliklerin başarılı bir şekilde sürdürülmesine katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

Aile-1: İlk Karşı çıkma ve sonradan kabul etme: Bu aile, özellikle dini değerlerin farklılığı nedeniyle başlangıçta erkeğin Alman bir bayanla evlenmesine sıcak bakmamıştır. Ancak zamanla, mutlu bir evliliklerinin olduğunu gördüklerinde ve eşlerin uyumlu bir şekilde yaşadıklarını fark ettiklerinde karşı çıkmaktan vazgeçmişlerdir. Bu örnek, zamanın ve mutlu bir birlikteliğin, ailelerin farklı din ve kültürleri kabul etmelerine nasıl katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Aile-2, Aile-3, Aile-4 ve Aile-5 ortak deneyim ve düşünce yapısına sahiptir. Bu dört ailede, karma evliliklere başlangıçta benzer endişeler ve düşünce yapıları gözlemlenmiştir. Başlangıçta her ne kadar farklı din ve kültürlerden gelen eşlere karşı çıkma eğiliminde olsalar da, zaman içinde benzer bir evrime sahip oldukları görülmüştür.

Ayrı Yaşayan Aileler ve Olumlu Sonuçlar (Aile-2): Aile-2, başlangıçta belirli bir çekincenin olmaksızın evliliği kabul etmiştir. Her iki taraf da ayrı yaşayan ailelerden gelmeleri, farklı din ve kültürlerin etkileşimi konusunda daha esnek bir bakış açısına sahip olmalarına neden olmuştur. Bu durum, ailelerin fiziksel mesafenin ve dış etkenlerin etkisiyle farklılıkları daha iyi kabul edebildiğini göstermektedir.

Aile Onayı ve Sorunsuz İlişki (Aile-3): Aile-3, eşleri tanıma ve aile onayını alma sürecini sorunsuz bir şekilde yönetmiştir. İyi iletişim, ailenin farklı din ve kültürleri kabul etmelerini sağlamış ve evliliğin sorunsuz bir şekilde ilerlemesine katkıda bulunmuştur.

Zorlu Din ve Kültür Farkları (Aile-4): Aile-4, erkeğin farklı dinden ve kültürden biriyle evlenmesine başlangıçta karşı çıkmıştır. Ancak zaman içinde, eşlerin uyumu ve mutluluğu, ailenin bu evliliği kabullenme yoluna gitmesine neden olmuştur. Bu durum, ailelerin başlangıçtaki zorluklara rağmen, sevgi ve uyumla nasıl dönüştürebileceğini göstermektedir.

Din ve Kültür Önyargıları (Aile-5): Aile-5, erkeğin Müslüman bir bayanla evlenmesini, dini ve kültürel önyargılardan kaynaklanan endişelerle karşılamıştır. Ancak eşlerin uyumu ve mutluluğu, bu önyargıların azalmasına yol açmıştır. Bu durum, sevgi ve anlayışın, ailelerin önyargıları aşmalarına nasıl yardımcı olabileceğini göstermektedir.

Bu dört ailede ortak olan temel unsur, başlangıçtaki çekincelere rağmen, eşlerin uyumu ve evliliklerinin mutlu bir şekilde ilerlemesiyle birlikte ailelerin tutumlarının olumlu yönde değişmiş olmasıdır. Bu durum, zaman, iletişim ve karşılıklı anlayışın, karma evliliklerde ailelerin farklı din ve kültürleri kabul etmelerine nasıl katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Aile-6: Önceki deneyimlerin etkisi: Erkek, önceki bir ilişkide olumsuz deneyimler yaşadığını ve bu nedenle farklı bir kültürden olan eşiyile olan ilişkisine olumlu bir bakış açısı getirdiğini belirtmektedir. Çevresinin olumsuz deneyimlerine rağmen, çiftin ilişkisi sorunsuz

ilerlemiştir. Bu örnek, bireylerin önceki deneyimlerin sonucunda nasıl farklı bakış açıları geliştirebileceğini göstermektedir.

Aile-7: Dini tolerans ve aile desteği: Erkeğin ailesi, evliliği desteklemiş ve eşini sahiplenmiştir. Babanın eşin Müslüman olması yönündeki şakası, ailenin bu evliliği kabul ettiğini gösterir. Bu örnek, ailelerin dini farklılıkları kabul etmeleri ve eşlerin mutluluğunu desteklemeleri durumunda nasıl olumlu bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Aile-8: Geleneklere bağlılık ve uyum: Bu ailede, geleneklere bağlılık nedeniyle erkek tarafından kaynaklanan endişeler bulunmaktadır. Ancak eşler, birbirleriyle nasıl uyumlu bir şekilde yaşayabileceklerini ve çocuklarının yetiştirilmesini nasıl planlayacaklarını anlattıklarında, aileler değişime daha açık hale gelmiştir. Bu örnek, geleneklere bağlı ailelerin bile, iletişim yoluyla nasıl uyum sağlayabileceğini göstermektedir.

Aile-9: Soy ve din ilişkisi: Erkek tarafı, soy ve dini aidiyetle ilgili olarak pozitif bir tavır sergilemektedir. Eşin soyuna ve dinine ait olduğunu belirterek, ailenin bu evliliği çok sevdiği anlaşılmaktadır. Bu örnek, ailenin dini ve kültürel farklılıkları kabullenmesi durumunda nasıl olumlu bir tutum sergileyebileceğini göstermektedir.

Aile-10: Mutluluğun önemi: Erkek tarafı, ailesinin evliliğini desteklemesini, eşleri mutluydu önemli bulmaktadır. Bu durum, ailenin esas olarak eşlerin mutluluğunu göz önünde bulundurarak karar verdiğini yansıtmaktadır. Bu örnek, mutluluğun, ailelerin farklı din ve kültürleri kabul etmeleri için belirleyici bir faktör olabileceğini göstermektedir.

Aile-11: İyi iletişim ve aile onayı: Bu ailede, erkek tarafının ailesi, eşini tanıdıktan sonra onay vermiştir. İyi iletişim, eşlerin bu onayı almasında önemli bir rol oynamış gibi görünmektedir. İletişim ve anlayış, ailelerin bu tür evlilikleri kabul etmelerine nasıl katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

Aile-12: Farklı din ve kültür farklılıklarıyla başa çıkma: Erkek tarafında özellikle din ve kültür farklılıkları nedeniyle aile evliliğe sıcak bakmamış ancak eşlerin birbirlerine saygıları, kararlarını birlikte almaları, ailelerin bu evliliği kabullenmelerine yardımcı olmuştur. Bu örnek, saygı ve iş birliğinin, ailelerin farklı din ve kültürleri kabul etmelerine nasıl katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

5. Karma evliliklerden doğan çocuklara dair veriler

Verilen mülakat cevaplarına dayanarak, karma evliliklerden doğan çocuklara dair aşağıdaki verileri elde etmek mümkündür:

1. Ailenin iki çocukları vardır. (bir kız ve bir erkek). Kızlarına Alena, oğullarına Yasin ismi vermişlerdir. Çocuklar iki dilli büyüyorlar, Almanca ve Türkçe bilmektedirler. Din ve kültür aktarımını yaşayarak uygulamaktadırlar. 2. Ailenin dört çocukları vardır (üç kız, bir erkek). Çocuklar Almanca ana diliyle büyümektedirler. Çocuklara hem Türk hem de Alman kültürü hakkında bilgi verilmektedir. 3. Ailenin bir erkek çocukları vardır. Çocuğun ismi David

(Almanca) ve Abdülmecid (Türkçe) olarak iki isimle kayıtlıdır. Ana dili Almanca, Türkçe sadece baba ile konuşulurken kullanılmaktadır. 8. Ailenin bir erkek çocukları vardır. Çocuğun ismi Carl (Almanca) olarak konulmuştur. Ana dili Almancadır ancak sadece baba ile konuşulurken Türkçe kullanılmıştır. 9. Ailenin üç erkek çocukları vardır. Çocuklar Almanca, İngilizce ve Türkçe konuşabilmektedir. Dini konularda çocukların kendi tercihlerine saygı gösterilmektedir. 10. Ailenin bir erkek çocukları vardır. Çocuğun ismi Micheal olarak konulmuş. Çocuğun ana dili Almancadır ancak sadece bazı kelimelerde Türkçe kullanılmaktadır. 11. Ailenin bir erkek çocukları vardır. Çocuğun ismi Salih olarak konulmuştur. Çocuk hem Almanca hem de Türkçe konuşabilmektedir. Din ve kültür aktarımı, görerek ve yaşayarak yapılmaktadır. 3,5,6,7,12. Ailelerin henüz çocukları yoktur. Aile-3'teki ebeveyn, çocukları olması durumunda din ve kültür konularında çocukların kendi kararlarını vermelerini istemektedirler.

Bu veriler, karma evliliklerden doğan çocukların hem Alman hem de Türk kültürünü deneyimlediğini, dini ve kültürel konularda farklı yaklaşımların olduğunu göstermektedir. Aileler, çocukların kendi tercihlerini yapmalarına ve her iki kültürü de tanımlarına olanak sağlamaya çalışıyor gibi görünmektedir.

5.1 Çocuğun dini ve kültürel kimliği

Bu ailelerin deneyimleri, karma evliliklerin çocukların dini ve kültürel kimliklerini etkilenmesine ilişkin önemli bilgiler sunmaktadır. Bazı aileler için ayrıntılı bir yorum yapmak gerekirse:

Aile-1: Bu ailenin çocukları hem İslam hem de Hristiyanlık gibi iki farklı dini kimliği tanınma fırsatı bulmaktadır. Ailenin çocuklarına, her iki dinin güzel yönlerini anlamalarına ve öğrenmelerine izin verilmiştir. Ayrıca, çocuklarının farklı kültürel ve dini bağlamları kavramalarına yardımcı olabilecek bir deneyim yaşamaktadırlar. Bu, onların hoşgörülü ve çeşitliliğe saygılı bireyler olarak yetişmelerine olanak tanır. Aile, çocuklarına kendi dini tercihlerini belirleme özgürlüğünü sunarak, gelecekteki kimliklerini şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır.

Aile-2: Bu aile, çocuklarının farklı kültürlere ve dini inançlara maruz kalmalarını desteklemektedir. Çocuklarının iki dilli bir şekilde büyümesi, iletişim becerilerini geliştirmelerine ve hoşgörülü bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olabilir. Farklılıkları açıklamak, çocuklarının çeşitli kültürlerin benzerliklerini ve farklarını anlamalarına katkıda bulunur.

Aile-4: Bu aile, çocuklarının farklı dini inançları ve kültürleri sorgulamalarına izin vermektedir. Çocuklar, ailelerinin ve çevrelerinin farklı uygulamalarını karşılaştırarak ve sorular sorarak kendi dini ve kültürel kimliklerini inşa etmektedirler. Ailenin bu açık iletişim ve anlayış yaklaşımı, çocukların çok yönlü düşünme yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Aile-10: Bu aile, çocuklarının kendi dini kimliklerini seçme özgürlüğünü desteklemek istemektedir. Çocuklar hem Türk hem de Alman kültürlerini anlama ve öğrenme şansına sahiptirler. Aile, çocuklarına dini konularda yönlendirme yapmamayı tercih ediyor gibi görünmektedir, bu da çocukların bağımsız düşünme yeteneklerini teşvik edebilir.

Aile-11: Bu aile, çocuklarının farklı dini kimliklerle büyüdüğünü ve çevrelerindeki farklılıkları fark ettiklerini kabul ediyor. Çocuklar, ailelerinin farklı dinlere sahip olduğunu ve bu nedenle farklı uygulamaları olduğunu bilmektedirler. Bu, çocukların çok kültürlü bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Bu aileler, çocukların dini ve kültürel kimliklerini anlamalarına ve bu farklılıkları bir zenginlik olarak kabul etmelerine olanak tanıyarak hoşgörülü ve anlayışlı bir ortam sağlama amacı taşıyor gibi görünmektedirler. Ayrıca, çocukların kendi kimliklerini oluşturmalarına izin vererek bağımsız düşünme yeteneklerini teşvik etmektedirler.

Bu ailelerin deneyimleri, karma evliliklerin çocukların dini ve kültürel kimliklerini nasıl şekillendirebileceği konusunda önemli bir perspektif sunmaktadır. Karma evlilikler, çocukların hoşgörülü, çok kültürlü ve anlayışlı yetişmelerine katkıda bulunabilir.

Çocukların iki dilli yetişmesi: Bu ailelerde çocuklar, genellikle iki farklı dil ve kültürle büyüme fırsatına sahiptir. Bu, iletişim becerilerini geliştirmelerine ve farklı bakış açılarını anlamalarına yardımcı olabilir. İki dilli yetişmek, çocuklara daha fazla fırsat sunabilir ve gelecekteki kariyerleri için bir avantaj olabilir.

Farklı dinleri anlama: Ailelerin birçoğu çocuklarına hem İslam hem de Hristiyanlık gibi farklı dinleri tanıtmıştır. Bu, çocukların dini çeşitliliği anlamalarına ve hoşgörülü bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olabilir. Çocuklar, ailelerinin farklı dini uygulamalarını gözlemleyerek ve sorular sorarak kendi dini kimliklerini şekillendirme fırsatına sahiptirler.

Farklı kültürleri anlama: Aileler, çocuklarına farklı kültürleri ve gelenekleri öğretme fırsatını sunar. Bu, çocukların kültürel çeşitliliği anlamalarına ve saygı duymalarına katkı sağlar. Farklı kültürleri deneyimlemek, çocukların daha geniş bir dünya görüşü geliştirmelerine yardımcı olabilir.

Hoşgörülü ve anlayışlı yetişme: Bu aileler, çocukların farklılıkları kabul etmelerini ve hoşgörülü bireyler olarak yetişmelerini teşvik ediyor gibi görünmektedir. Çocuklara, kendi kimliklerini seçme özgürlüğü sunulurken, farklılıkları bir zenginlik olarak görmeleri öğretilmektedir.

Bağımsız düşünme yeteneği: Ailelerin birçoğu çocuklarının bağımsız düşünme yeteneklerini teşvik etmektedir. Çocuklar, ailelerinin farklı dinlere ve kültürlere sahip olmasını göz önünde bulundurarak kendi dünya görüşlerini oluşturabilirler.

Sonuç olarak, bu karma evliliklerdeki aileler, çocuklarının dini ve kültürel kimliklerini anlamalarına, hoşgörülü ve anlayışlı bireyler olarak yetişmelerine fırsat tanımaktadır. Bu

deneyimler, çocuklara zengin bir perspektif sunar ve onların gelecekteki yaşamlarını zenginleştirebilir.

5.2 Çocuklara verilecek isimler

Karma evliliklerde çocuklara verilen isimler, genellikle ailenin din, kültür ve dil kimliği tarafından yansıtılmıştır. Bu isimler, çocukların çok yönlü kimlikleri ifade edilmekte ve aile geçmişlerine saygı gösterilmektedir. İsimler, çift dilde veya hem anne hem baba tarafından anlaşılır şekilde olabilmektedir. Aynı zamanda isim belirleme aileler arasında bir uzlaşma gerektirmekte ve benzersiz veya uluslararası isimler tercih edilmektedir. Bazı aileler, kendi aile isimlerini birleştirerek yeni bir isim oluşturmuşlardır. Çocukların isim seçiminde kendi tercihlerinin dikkate alınması da önemlidir, bu da çocukların kimliklerini daha fazla sahiplenmelerine yardımcı olabilir. İsim seçimi, karma evliliklerin birleştirici ve zenginleştirici bir özelliği olabilir, çünkü aynı anda farklı kültürleri ve kimlikleri yansıtan bir denge oluşturabilir.

Aile örneklerine dayalı olarak karma evliliklerde çocuklara verilen isimlerin niteliği ve niceliği hakkında aşağıda ifade edildiği üzere daha spesifik yorumlar yapılabilir:

Aile-1: Bu ailede çocuklar hem İslam hem de Hristiyan kültürünü deneyimlemektedirler. İsimlerin seçimi bu iki kültürün bir araya geldiği bir konsept ortaya koymaktadır. Örneğin, "Yasin" ismi Müslümanların yaygın bir şekilde kullandığı bir isimdir. "Alena" ise Hristiyanların yaygın bir şekilde kullandığı bir isimdir.

Aile-2: Anadilleri Almanca olan bu aile, çocuklarının entegrasyonunu teşvik etmek için muhtemelen isimlerini bu dilde seçer. İsimler, çocukların Alman kültürünü ve kimliğini benimsemelerine yardımcı olabilir.

Aile-4: Bu ailede çocuklar, farklı dini gelenekler ve davranışlar arasındaki farkları anlamaya çalışıyorlar. İsimler, bu farklılıkları daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir ve aynı zamanda ailelerinin kültürel birleşimini temsil edebilir.

Aile-9: Bu aile, çocukların kendi yollarını seçmelerine izin veriyor gibi görünüyor. İsimlerin seçimi, çocuklara her iki kültür ve din arasında serbest bir seçim yapma özgürlüğünü yansıtıyor gibi görünüyor.

Aile-11: Bu ailede çocuklar, hem anne hem de baba tarafından farklı dinlere ait olduklarının farkındalar. İsimler, çocukların bu kimliklerle nasıl başa çıkacaklarını anlamalarına yardımcı olabilir ve bu kimliklerin bir araya geldiği bir sembol olabilir.

Karma evliliklerde çocuklara verilen isimler, ailelerin kendi deneyimlerine, değerlerine ve kültürel bağlarına dayalı olarak büyük ölçüde değişebilir. İsimler, çocuklara hem kendi kimliklerini hem de anne ve baba tarafından gelen kültürel mirası birleştirme fırsatı sunar. Bu isimler, aynı zamanda çocuklara hoşgörü, anlayış ve çok kültürlülük gibi önemli değerleri benimsemelerine yardımcı olabilir.

5.3 Dini Bayramların Kutlanması

Mülakata katılan 12 aile, karma evliliklerin çeşitli dinî ve kültürel dinamiklerini deneyimleyen farklı hikâyeler sunmaktadır.

Aile-1, çocuklarına hem İslam hem de Hristiyanlık gibi iki farklı dini kimlik sunarken, çocuklarına bu iki inancın güzelliklerini öğretme ve hoşgörüyü teşvik etmektedir.

Aile-2'de ise çocuklar, farklı inançların ve kültürlerin farklılıklarını anlamaya çalışıyorlar ve bu deneyim, çocukların hoşgörülü bir şekilde büyümelerini sağlıyor gibi görünüyor.

Aile-3, çocuklarının farklı inançlara sahip büyük aileleriyle uyum içinde bayramları kutluyor.

Aile-4, karma evliliklerinin yarattığı bazı zorlukları kabul ediyor ve çocuklarının bayramlarını sadece kendi içlerinde kutlamaya çalışıyor.

Aile-5 ve Aile-6, çocuklarının farklı inançları anlamalarını ve saygı göstermelerini teşvik ediyor, ancak çocuklarının henüz büyük olmadıklarını ve karma evliliklerin getirdiği dinî farklılıkları tam olarak anlamadıklarını ifade ediyor.

Aile-7, bayramların eskisi gibi coşkulu geçmediğini belirtiyor, bu da karma evliliklerin getirdiği kültürel farklılıkların bir sonucu olabilir.

Aile-8, bayramları genellikle sadece kendi aileleriyle veya yakın çevreleriyle kutlama eğilimindedirler.

Aile-10 ve Aile-11, farklı inançları kucaklamaya çalışırken bayramları birlikte kutluyorlar ve bu, çocuklarının hoşgörülü bir şekilde büyümelerine katkıda bulunuyor gibi görünmektedir.

Aile-12, Türkiye'deki coşkulu bayramlarla Almanya'daki daha sakin bayramları çocukları ile birlikte kutlayarak her iki bayram kutlamasını da deneyimlemelerini istemektedir.

Almanya'da karma evliliklerdeki çocukların genellikle dini bayramları, aile içinde kutlamaktadırlar. Örneğin, bazı aileler Müslüman ve Hristiyan bayramlarını ayrı ayrı kutlamakta ve çocuklarına her iki dini de tanıtmaya çalışmaktadırlar. Bazıları ise bu bayramları bir arada kutlamayı tercih eder ve çocuklarına hoşgörüyü öğretmeye çalışırlar.

Türkiye'de karma evliliklerdeki çocuklar için durum biraz farklı olabilir. Türkiye, genellikle daha homojen bir topluma sahiptir ve dini açıdan daha tek bir kimlik taşır. Bu nedenle karma evliliklerdeki çocuklar, farklı din ve kültürlerle sahip ebeveynler arasındaki dengeyi bulma zorluğu yaşayabilirler. Bu çocuklar hem annelerinin hem de babalarının kültürlerini ve inançlarını anlamaya çalışmak zorunda kalabilirler.

Türkiye'deki karma evliliklerdeki çocuklar genellikle dini bayramları aile içinde kutlarlar. Örneğin, Müslüman bir ebeveyni olan çocuk, Ramazan ve Kurban Bayramlarını Müslüman geleneklerine uygun olarak kutlayabilir. Ancak aynı çocuk, diğer ebeveyninin Hristiyan bir ailede Noel'i kutlama deneyimi yaşayabilir. Bu durum, çocukların farklı kültürleri ve inançları deneyimlemelerine ve bu deneyimlerden öğrenmelerine olanak tanır.

Sonuç olarak, Almanya'da ve Türkiye'de karma evliliklerdeki çocuklar, farklı kültürleri ve inançları deneyimlemekte ve bu deneyimler, onların hoşgörülü ve çok kültürlü bir bakış açısı geliştirmelerine katkıda bulunabilir.

5.4 Dil problemleri

Mülakat sonuçlarına göre; karma evliliklerden doğan çocukların dil konusundaki deneyimleri oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Bu çocuklar, genellikle ailelerinin farklı kültürlerine ve dillerine maruz kalarak büyümektedirler. Özellikle Almanya gibi çok kültürlü bir ülkede yaşayan bu çocuklar, iki farklı kültürün etkisi altında büyüme fırsatına sahiptirler.

Bazı ailelerde, çocuklar farklı dilleri öğrenmenin bir sonucu olarak dil konusunda birtakım zorluklar yaşayabilirler. Örneğin, Aile-2'de çocuklar, Almanca ve Türkçe arasındaki dengeyi kurmaya çalışırken dil farklılıkları hakkında sorular sormaktadır. Bu tür çocuklar, iki dil arasında geçiş yaparken bazı karmaşıklıklarla karşılaşabilirler.

Ancak, diğer ailelerde çocuklar, çok dilli bir ortamda büyümenin avantajlarını değerlendirmektedir. Aile-9'da çocuklar, kendileri için en uygun olan dili ve kültürel kimliği seçme özgürlüğüne sahip olduklarını göstermektedirler. Bu aileler, çocuklarının kendi yollarını çizmesine izin verirler ve dil konusundaki deneyimleri daha olumlu bir şekilde ele alırlar.

Sonuç olarak, karma evliliklerden doğan çocukların dil konusundaki deneyimleri, ailelerinin yaklaşımlarına, çevresel etkenlere ve kişisel tercihlere bağlı olarak oldukça değişkenlik göstermektedir. Bu deneyimler, bu çocukların hem zengin bir kültürel mirasla hem de dil becerileriyle büyüdükları bir ortamı yansıtmaktadır.

5.5 Çocukların din seçimi

Karma evliliklerden doğan çocukların din seçimi, ailelerin tutumları, çocukların çevresi ve kendi kişisel deneyimleri gibi bir dizi faktöre bağlı olarak gelişmektedir. Verilen bilgilerle göre, çocukların din konusundaki deneyimleri ve seçimleri şu şekilde özetlenebilir:

Dinlerin tanıtılması ve anlatılması: Aileler, genellikle çocuklarına kendi dinlerini tanıtarak ve öğreterek başlarlar. Aile-1'de olduğu gibi, çocuklar hem İslam'ı hem de Hristiyanlığı tanıma fırsatına sahiptirler. Bu, çocukların her iki din hakkında bilgi sahibi olmalarını ve farklı inançları anlamalarını sağlar.

Sorular ve merak: Çocuklar, farklı dinlere sahip aile üyeleri arasındaki farklılıkları fark ettiklerinde sorular sorma eğilimindedirler. Özellikle Aile-4'teki gibi, çocuklar neden farklı bayramları kutladıklarını veya farklı yiyecekleri tükettiklerini sorgulayabilirler. Bu tür sorular, çocukların kendi inançları hakkında düşünmelerini ve ailelerinden daha fazla bilgi talep etmelerini teşvik edebilir.

Kişisel tercihler: Çocuklar zaman içinde kendi dinî tercihlerini geliştirirler. Aile-9'da olduğu gibi, bazı aileler çocuklarının din konusundaki kararlarını kendilerine bırakır ve baskı yapmazlar. Bu, çocukların kendi inançlarını özgürce seçmelerine olanak tanır.

Arkadaş ve çevre Etkisi: Aile dışındaki çevre, özellikle okul arkadaşları ve çevresel etmenler, çocukların din konusundaki seçimlerini etkileyebilir. Aile-11'deki gibi, çocuklar çevrelerindeki farklı inançları gözlemleyerek ve arkadaşlarıyla etkileşimde bulunarak daha fazla bilgi edinebilirler.

Sonuç olarak, karma evliliklerden doğan çocukların din seçimi karmaşık bir süreçtir ve birden fazla faktöre bağlıdır. Ailelerin hoşgörülü bir tutum benimsemesi, çocukların kendi inançlarını özgürce seçmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, çocukların çevrelerindeki etkileri ve kendi merakları da din seçimlerini etkileyebilir.

5.6 Çocuklara verilen din eğitimi

Herkesin temel haklarını özgürce kullanabileceği bir ortamın oluşturulması, medeni bir ülke olmanın bir gereğidir. Eğitim ve öğretim, temel hakların yüceltildiği değerleri bireylere kazandırma konusunda büyük bir rol oynar. Din eğitimi, bu açıdan önemlidir ve bu görevi yerine getirebilir, ancak bunun için uygun bir altyapının oluşturulması gerekmektedir. Almanya, bu altyapıyı hazırlama ve vatandaşlarına sunma konusunda öncü bir ülkedir.

Gerek Türkiye'de yaşayan karma evlilik yapmış ailelerle gerekse Almanya'da yaşayan karma evlilik yapmış ailelerle yapılan mülakat sonuçlarına göre karma evliliklerden doğan çocukların genellikle hem İslam hem de Hristiyanlık gibi farklı dinlere ait eğitimleri aldıkları görülmüştür. Bu eğitimler, ailelerin tutumlarına, çocukların kişisel tercihlerine ve çevresel faktörlere bağlı olarak farklılık göstermiştir.

Aile-1 örneğinde, çocuklar İslam ve Hristiyanlık gibi iki farklı dini tanımışlardır. Bu aile, çocuklarına her iki dinin de güzel taraflarının öğretilmesine çalışılmıştır. Özellikle oğullarının sünneti gibi ibadetleri yaşatmışlardır. Bu, çocukların her iki din hakkında bilgi sahibi olmalarını ve inançlarını anlamalarını sağlamıştır.

Aile-4 örneğinde, çocuklar farklı dinlere sahip aile üyeleri arasındaki farklılıkları sorgulamışlardır. Özellikle aile büyüklerinin farklı inançları ve davranışları hakkında sorular sormuşlardır. Aile, çocukların bu sorularını makul bir şekilde yanıtlamaya çalışmıştır.

Aile-9 ise çocuklarının din konusundaki kararlarını özgürce vermelerine izin vermiştir. Bu aile, çocukların kendi inançlarını seçmelerine müdahale etmemiş ve sorduklarında basit ve anlaşılır cevaplar vermeye çalışmıştır.

Karma evliliklerden doğan çocuklar genellikle çift dinli bir çevrede büyümekte olup, farklı dinlerin öğretileri hakkında bilgi sahibi olmuşlardır. Bu, çocukların dinler arası hoşgörü ve anlayış geliştirmelerine katkıda bulunabilir. Ancak sonuç olarak, çocukların din eğitimi ve inançları, ailelerinin tutumları ve çocukların kendi tercihleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Ailelerin eğitim düzeyi yükseldikçe, çocukların da her iki dil düzeyi aynı oranda artmaktadır ancak din eğitim düzeyi dengeli bir şekilde artmamaktadır. Türkiye’de yaşayan Türk Alman karma çiftlerin eğitim düzeyleri, Almanya’da yaşayan çiftlere oranla daha yüksek olduğu için, Türkiye’de bulunan çocukların da her iki dilde baskın olmaları bizleri şaşırtmamalıdır. Burada belirtilmesi gereken diğer bir konu ise, bir ülkenin dil saygınlığı ve o ülkenin sanayileşmede ulaştığı seviyenin, çocukların dil seçiminde ve öğreniminde belirleyici bir unsur olduğudur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Karma evliliklerden doğan çocukların dil, din eğitimi ve seçimleri, aile dinamikleri, çevresel etkiler ve bireysel tercihlerin etkileşiminde şekillenmektedir. Bu çocuklar genellikle farklı kültürlerle büyüyerek dil çeşitliliğiyle karşılaşır. Özellikle Almanya gibi çok kültürlü ortamlarda, çocuklar iki farklı kültürün etkisi altında büyüme şansına sahiptirler.

Dil konusunda, çocukların deneyimleri aile yaklaşımlarına bağlı olarak değişkenlik gösterir. Bazıları, farklı diller arasında denge kurmada zorluk yaşarken, diğerleri çok dilli bir ortamda büyümenin avantajlarını değerlendirirler. Karma evliliklerden doğan çocuklar, aile dinamikleri, dildeki geçişler ve kişisel tercihler gibi faktörlere bağlı olarak çeşitli dil deneyimleri yaşarlar.

Almanya'da din eğitimi, devletin temel hakları koruma çabalarıyla şekillenir. Devlet, din derslerinin kilise ve dini cemaatler aracılığıyla yürütülmesini teşvik eder ve bireylerin inanç özgürlüğünü destekler. Bu yaklaşım, çeşitli inançlara eşit mesafede durmayı amaçlar ve devletin ekonomik yükünü hafifletir.

Türkiye'de ve Almanya'da yaşayan karma evli çiftler arasında eğitim düzeyi ve dil becerileri açısından farklılıklar vardır. Yapılan mülakatlar, Türkiye'deki çiftlerin eğitim düzeyinin genellikle daha yüksek olduğunu ortaya koyar. Dil seviyeleri, ailelerin eğitim düzeyi ile paralel olarak artarken, din eğitimi düzeyi bu dengeyi korumada aynı etkiyi göstermez.

Karma evliliklerde din eğitimi, çiftlerin farklı inançlara sahip olmalarından kaynaklanan benzersiz zorluklarla karşılaşabilir. Bu evliliklerde, özellikle Müslüman-Hristiyan çiftler arasında, çocukların din eğitimi konusu önemli bir rol oynar. Bu bağlamda, çiftlerin

çocuklarına sağladığı din eğitimi, ailelerin inançları, kültürel bağlam ve yaşadıkları ülkenin etkisiyle şekillenir.

Karma evliliklerden doğan çocuklar genellikle iki farklı dini tanıma ve anlama fırsatına sahiptirler. Bu, çocukların hem İslam hem de Hristiyanlık gibi dinleri anlamalarını ve bu iki inancın ibadetlerini deneyimlemelerini sağlar. Ancak, çocukların din eğitiminde karşılaştıkları zorluklar da vardır. Örneğin, çocuklar, ailelerinin farklı inançlarını birleştirmeye çalışırken, dinler arasındaki çatışmaları anlamakta güçlük çekebilirler.

Ülkeler arası farklar da karma evliliklerde din eğitimi etkiler. Örneğin, Almanya gibi laik bir ülkede yaşayan Müslüman-Hristiyan çiftler, devletin din eğitime yönelik politikalarıyla da karşılaşır. Alman devleti genellikle din eğitimi kiliseler ve dini cemaatler aracılığıyla destekler ve çocukların inançlarını serbestçe seçmelerine izin verir.

Bu kısmı topluca ele almak gerekirse, karma evliliklerden doğan çocukların dil ve din deneyimleri karmaşık bir etkileşim ağına dayanmaktadır. Aile tutumları, çocukların kişisel tercihleri, çevresel etkenler ve devletin din eğitimi politikaları, çocukların büyürken karşılaştıkları dil ve din deneyimlerini şekillendirir. Bu çocuklar, zengin bir kültürel mirasa sahip olup, aynı zamanda bireysel kimliklerini bulma sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşır. Karma evliliklerde din eğitimi, çiftlerin inançlarına, yaşadıkları ülkenin kültürel dinamiklerine ve aile içindeki hoşgörü düzeyine bağlı olarak değişkenlik gösterir. Bu durum, çocukların dinî kimliklerini oluştururken karşılaştıkları benzersiz zorlukları ve fırsatları yansıtmaktadır.

Çiftlerin kültürel ve dini yaklaşımlarının tanımlanması, araştırmanın üçüncü hedefini oluşturur. Evlilik öncesi ve sonrasındaki dönemlerde yaşanan fikir farklılıklarının belirlenmesi, çiftlerin dinî ve kültürel değerlerindeki değişimi ortaya koymayı amaçlar. Mülakatlar, çiftlerin bu fikir farklılıklarını nasıl deneyimlediği, bu farklılıkların evlilik üzerindeki etkileri ve çözüm stratejileri üzerine odaklanarak bu amaca ulaşmayı hedeflemiştir. Örneğin, Aile-8'in mülakatında, çiftlerin evlilik öncesindeki kültürel değerlerinin, dini inançlarının ve bu değerlerin evlilik sürecinde nasıl etkilendiğinin üzerine odaklanılmıştır. Böylece, kültürel ve dini yaklaşımların evlilik üzerindeki etkilerine dair önemli veriler elde edilmiştir. Örneğin, Aile-2'nin mülakatında, çiftin evlilik öncesi beklentileri ile sonraki deneyimleri arasındaki farklılıklar ele alınmış ve bu farklılıkların aile içinde nasıl yönetildiği üzerine sorular sorulmuştur. Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, çiftlerin evlilik sürecindeki adaptasyonlarını ve bu adaptasyonların aile içindeki dinamiklere etkilerini anlama konusundaki hedefine ulaşmıştır.

Araştırmanın diğer bir boyutu, karma evlilik yapan eşlere yönelik din eğitimi ve din hizmetleri konusunda bir teorik ve bilimsel temel oluşturmayı amaçlamaktadır. Bulgular, çiftlerin dinî ihtiyaçlarını anlama ve bu ihtiyaçlara uygun hizmetleri sunma amacı doğrultusunda önemli bir kaynak sağlamaktadır. Bu çerçevede, araştırma, dini ve kültürel açıdan farklılıklar gösteren ailelere gereken din eğitimi faaliyetlerine ağırlık verilmesi için destekleyici ve geliştirici manada farkındalık oluşturmayı amaçlamıştır.

Sonuç olarak, bu araştırma, karma evlilik yapan çiftlerin toplumsal etkilerini, sosyopsikolojik özelliklerini, kültürel ve dini yaklaşımlarını, evlilik sürecindeki fikir farklılıklarını kapsamlı bir şekilde ele almış ve belirlenen hedeflere ulaşmıştır. Bulgular, karma evliliklere yönelik daha etkili destek ve hizmetlerin tasarlanması ve uygulanmasına katkı sağlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda yapılan mülakatlarda din seçimi açısından, ailelerin çocuklara tanıttığı dinler, çocukların soruları, merakları ve kişisel tercihleriyle birleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerin hoşgörülü bir tutum benimsemesi, çocukların kendi inançlarını özgürce seçmelerine yardımcı olabilirken çevresel etmenler, okul arkadaşları ve çocukların etkileşimde bulunduğu ortamlar da din seçimlerini etkileyebilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCE

- Arvas, F. B. (2020). Aile, Değerler ve Din: Teorik Bir Yaklaşım. *Türkiye İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 199-233.
- Atar, F. (TDV İslam Ansiklopedisi). Nikah, Cilt 33, s.112.
- Aydın, M. Z. (2008). *Ailede Çocuğun Ahlak Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Baycar, A. (2013). *Türk-Alman evliliklerinde dini aidiyetin rolü* (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).
- Baycar, A. (2019). *Türk-Alman Evliliklerinde Yaşanılan Problemler ve Başa Çıkma Yöntemleri (Dini-Kültürel Farklılıklar Bağlamında)*. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (SAUIFD)*, 21(40), 377-414.
- Başkurt, İ. (2004). *Almanya'da din eğitimi*. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*.
- Benbow, H. M. (2015). *Marriage in Turkish German Popular Culture: States of Matrimony in the New Millennium*. Lexington Books.
- Canatan, K. (2005). *Avrupa'da İslam'ın Gelişimine Sosyolojik Bir Bakış: Süreçler ve Trentler. Avrupa'da İslam*.
- Canatan, K. (2009). *Aile Sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Demir, R. (2020). *Göç ve Göçmenler İle İlgili Türkiye'de Yapılan Din Eğitimi Çalışmaları*, R. Demir (Ed.), *Çeşitli Açılardan Göç ve Eğitim: Multidisipliner Bir Çalışma* içinde (s. 59-82). Ankara: İksad Yayınevi.
- Deniz, A., & Özgür, E. M. (2013). *Antalya'daki Rus gelinler: Göçten evliliğe, evlilikten göçe*. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(27), 151-175.
- Dodurgalı, A. (2011). *Ailede Din Eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Doğan, N. (2020). *Türk Kırgız Karma Evliliklerinde Çiftlerin Uyumu*. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh32655>
- Dönmezer, İ. (2009). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. Ankara: Hagem Yayınları.
- Erkal, M. (2000). *Sosyoloji (Toplumbilimi)*. İstanbul: Der Yayınları.
- ER, H. (2008). "Dinler Arası Evlilikler-Problemleri ve Çözüm Önerileri", *I.Din Hizmetleri Sempozyumu 3-4 Kasım 2007, DİB Yayınları*, 598-599.
- Kolcu, A. İ. (2004). *Çağdaş Türk Dünyası Edebiyatı*. Salkımsöğüt.
- Kurttekin, F. *Karma Evliliklerden Doğan Çocukların Din Eğitimi*, *Cumhuriyet Üniversitesi SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Sivas, 2017, s.24.
- Sağlam, F. (2006). *Türk-Alman örneğinde karma evli çiftlerin çocuklarındaki dilsel gelişimin üzerine*. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23(1).
- Sayın, Ö. (Aile Sosyolojisi. Ankara: Doğu-Batı Yayınları)
- Tarhan, N. (2013). *Evlilik Psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Uysal, V. (2006). Geleneksellik-Çağdaşlık Bağlamında Türkiye’de Dindarlık ve Kadın. İstanbul: Dem Yayınları.

Extended Abstract

Religious Education of Children in Turkish-German Mixed Marriages

As a result of the labor migration from Turkey to Europe after the World War II, Turks began to work in Europe and settle there, and this business cooperation with foreigners caused them to establish relationships with foreigners, become friends and eventually marry them. These mixed marriages are quite common, especially in Germany, where Turks live densely. Purpose of the research; To provide a framework about the sociopsychological environment of children in Muslim-Turkish and Christian-German mixed marriages, which are increasing numerically every year in Germany, and to raise awareness during the religious education to be given to these families by revealing the sociopsychological characteristics of these couples. Families suitable for the target audience were found by the snowball method, and 12 mixed families consisting of Muslim Turkish and Christian German spouses were interviewed. In the interviews, these mixed families, which are bi-religious, bilingual and bicultural, have moral-based, good-person-based expectations from each other and their children, that they use the good aspects of both religions and cultures, that their prejudices are unnecessary, that they respect each other's preferences and decisions, They stated that they only gave information to their children until they made their own choices about religion, and that they did not guide the children on religion or other issues. As a result, the language and religious experiences of children born from mixed marriages are based on a complex network of interactions. Family attitudes, children's personal preferences, environmental factors, and state religious education policies shape the language and religious experiences children encounter while growing up.

Keywords: Marriage, Mixed Marriage, Turkish Presence in Germany, Religious Education in the Family, Religious Education of the Child